

Leto I

Štev. 9

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Naročnina: letno Din 24—
polletno „ 12—
četrletno „ 6—
Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Z ljubeznijo in delom se osvaja!

Delajmo, tovariši! Delajmo narodno in ljudsko delo, tisto delo, kateremu je naš tovariš predsednik Dimitrij Ljotić kot združni delavec, kot politik in kot človek posvetil vse svoje življenje, vse svoje moči, vsako uro svojega življenja. In to ne z besedami — temveč s trdim delom! Ali je tedaj čudno, da je ves smederevski okraj na njegovi strani? Poznajo ga do jedra od njegovih mladih nog, poznajo ga samo po dobroti, po vestni in požrtvovalni službi v prid bližnjega. Zato občutijo, da so vezani nanj, zato so odločeni, da gredo z njim do konca, brez obzira na poraz ali zmago. **Kajti njegova pot je pot ljubezni, ponosa, časti in poštenja.**

To, kar smederevski okraj že davno ve in občuti, pričena razumevati vsa država. Ne vsi v državi, posebno ne parasi in špekulanti. Vedo pa to vsi tisti, ki občutijo z vso resnostjo svojo pripadnost občutijo z vso resnostjo svojo pripadnost ljudstvu in njegovemu duhu. Vsi ti uvidijo, zavestno ali ne, da je v Dimitriju Ljotiću bolj kot v kateremkoli utelešen južnoslovanski in slovanski **genij našega naroda**. Vse, kar je najboljšega, najplemenitejšega, najrodoljubnejšega in najsocialnejšega, najbolj **ljudskega** — vse to je v njem v večji meri, kot v kateremkoli od nas.

Na neki zbor v Užicah je prišel gorjanec-kmet, ki že dolga leta ni prišel v mesto. Naš tovariš ga vpraša, kako se mu dopade tisto, kar je tov. predsednik povedal na zboru. Kmet je odgovoril: »Ne vem, ga nisem poslušal.« Na začuden vprašanje: »Zakaj pa si potem prišel iz svojih hribov na zbor?«, je odgovoril očanec: »Prišel sem, da vidim njegov obraz...« In videl je lice tovariša Ljotića in se prepričal na svoje oči, da je resnično, kar pripovedujejo o njem in o njegovem poštenju — pa se je odločil, da ostane njegov do konca življenja.

Še so pošteni ljudje v naši državi, celo med politiki. Toda ljudstvo dobro občuti: da je poštenost tov. Ljotića **čisto posebna vrsta**. To je tista višja, duhovna poštenost. To, kar on govori, ni več samo govor; **izza svoje besede stoji sam kot cel človek** z vsem, kar je bil, kar je in kar bo. Narod občuti: **čez njegove ustne laž ne more — niti za vse zaklade tega sveta!**

Obvladal je sebe, zažarel je z vso silo za načela, katerim služi. Narod občuti, da se za njegovo mirnostjo in blagostjo skriva kremenito in plemenito srce ter živa, strastna ljubezen do vsega, kar je dobro, čisto in pristno. Preje boš odvalil granitno skalo, kot bi ga pripravil, da odstoji od svojih načel. Muči ga, klevetaj ga, bori se z njim z vsemi sredstvi in silami — on bo ostal **zvest svojimi misli**, ker ve, da je resnična in prava, ker izvira iz jasne pameti in čistega srca.

Zato mu je tuje vsako »führerstvo«, ki zahteva parade in kadilnice — vemo dobro, da bo v svoji skromnosti z nejevoljo bral te naše vrste — čeprav je vse resnično, kar smo o njem povedali. Kdor ne verjame, naj se prepriča. Ljotić ni skrit, z zidom obdan človek — vsak poštenjak ima do njega dostop.

»S takimi svojstvi je Ljotić preje prerok, kot politik,« tako se mu rogajo naši nasprotniki. Ti nesrečneži mislijo, da **politika mora biti laž!** Oni ne vidijo, da je ravno to njihovo pojmovanje politike privredlo narod do tega, da ne veruje nikomur več, da je **ravno to vzrok, da tako težko živimo**. Ne vedo, neumejejo, da se tisti, ki je prevaran in razočaran, more maskečevati (in še kako!), posebno še, če je bil prevaran v svoji **želi po Pravič!**

»Bojte se pravičnikov!«, je bilo rečeno. Bojte se vsi, ki ste od svojega ljudstva odpadli in se pokvarili! Vi dobro veste, da pomeni Ljotić meč za vaše glave — zato tako cvilite! Toda danes nimamo samo enega Ljotića — na tisoče jih je, katere je on navdihnil s svojim duhom. Z ničemer ne morete preprečiti, da bi se ta duh ne

razlil kot veletok do zadnjega kota naše zemlje, kajti »duh diha, kjer hoče...«

Delajmo, tovariši! Bodimo vsi tolmači tega duha! Raznesimo ga v zadnjo našo vas, do zadnjega našega človeka. Predajte ga vsem, ki so čistih src. Pustite pismarje in farizeje; naj še naprej modrujejo njihove male, domišljave in pokvarjene glave. Ne ozirajte se na njihove jalove ugovore in pomisleke. Naj se jezijo, naj govorijo kar hočejo. Naj se kregajo in grizejo med seboj v svoji pokvarjenosti kot poklicni, toda nečisti politiki. **Vi pa imejte vedno pred seboj vzor našega predsednika, ki vam neprestano molče ponavlja: »Z ljubeznijo se osvaja!«**

Moč za izvedbo vsakega programa dajejo: njegova globina in širina, zaupanje, brezpogojna vdanost ciljem, pripravljenost na žrtve in živa, neusahljiva vera

v zmago. To ni le idealizem — to je stvarnost!

Na delo, tovariši! In če se pri delu utrudite in se vas loteva malodušje, pomislite na tov. Ljotića: **on nikdar ne miruje in ne kloni!** Če vas kaka oseba zadeva skuša odvrniti od velikega narodnega in ljudskega dela, pomislite: **zanj obstojajo samo narodne in ljudske zadeve!** In če vas osebna udobnost in komodnost odvračata od dela za celoto, spomnite se: **on ne živi za sebe, on dela več kot vsak izmed nas, on dela več, kot zmore navaden človek!**

Delajmo, tovariši, podvojimo naše delo, ker nihče ne ve, kdaj pride dan sodbe. Spomnite se Kristove priče o talentih: »Vsak zamujen dan more pomeniti izgubljeno bitko.« Zmagali bomo samo tedaj, če se bo vsak od nas zavedal, da je zmaga od njega odvisna.

Tovariš Ljotić nam naroča: **Delajte, tovariši — naš čas prihaja!**

Dr. Maček ima besedo

Še vedno je hrvatsko vprašanje z dr. Mačkom kot centralno figuro v ospredju zanimanja politične javnosti. Še vedno romajo gospodje iz »Udružene opozicije« k dr. Mačku in nazaj — toda razven besed, raznih napovedovanj, da nekaj bo — ne pridejo s sporazumom nikamor.

Vse to pa ni čudno. Saj se nazori dr. Mačka tako zelo razlikujejo od nazorov ostankov raznih srbskih strank, da je sporazum tudi nemogoč. Saj Hrvatski kmetijski pokret, katerega danes vodi dr. Maček, ni stranka v navadnem smislu te besede, zato nima nobene zveze z bivšimi srbskimi strankami, ki pa so med seboj več ali manj istovetne.

Tako srbska zemljoradnička, kot radikalna in demokratska stranka so preživele partijske tvorbe malenkostne meščanske mentalitete, brez odločnega stališča napram današnji družbi, državi, življenju, gospodarstvu in svetu. Njihovi »prvaki« pa romajo zaradi krize in brezizhodnosti liberalne partijske vladavine iz stranke v stranko — saj so si itak tako podobne!

Drugače pa je s hrvatsko seljačko stranko. Po zamisli njenih ideologov A. in St. Radića je predstavljala novo socialno gibanje in nove nazore o življenju in svetu. Zgodovinski razvoj je povzročil, da so se samosvoji socialni in kulturno-politični pokreti pojavili med Hrvati in Bolgari mnogo prej, kot med Srbi. Srbski del našega naroda pa je dal svoj izraziti samosvoji pečat v **nacionalno-političnih** stremljenjih. In če ne bi prišlo do političnih zaostroitev, bi kaj kmalu uvideli, da je **socialno stališče hrvatskega in bolgarskega kmetijskega gibanja v resnici stališče vsega jugoslovanskega naroda**, čeprav morda še ni popolnoma izkristalizirano.

V zadnjem času sta se dr. Maček in njegov tisk večkrat odločno izjavila proti razrednemu pojmovanju kmetovalstva, proti kapitalizmu, proti bolševizmu in proti fašizmu — toda za organsko pojmovanje družbe, ljudstva, naroda in države. Iz vse ideologije dr. Mačka je jasno, da se njegovo stališče **sploh ne more zložiti ne s strankarskim sistemom vladavine, ne z liberalno demokracijo in tudi ne z njenim spremljevalcem v gospodarstvu — z liberalnim kapitalističnim sistemom.**

V tem pa je glavna ovira za vsak definitivni sporazum dr. Mačka in njegovega pokreta s srbskimi partijami. Na strankarski bazi je nemogoča rešitev hrvatskega vprašanja. Vsak sporazum (tudi če bi prišlo do tega), bi bil kratkotrajen.

Vse to »Zbor« že dolgo jasno vidi. »Otažbina«, glavno glasilo »Zbora« in Dimitrija Ljotića, je prinesla 17. maja članek »Edinstvo v stanovski državi«, ki pravi med drugim:

»Če niso uspeli s konsolidacijo edinstva niti demokratski, niti avtoritativni režimi, je dovolj jasno, da je pri tem **manjkalo ne-**

kaj važnega, temeljnega. Vedno so smatrali vprašanje državne ureditve za **odvojeno od sklepa današnjih problemov**. Pozabljajo, da tisti trajni, duševni činitelji, na katerih temelji edinstvo, niso odvisni niti od sile, ki ga podpira, niti od sporazuma politikov. Ti činitelji izvirajo iz življenja samega...«

Današnji jugoslovanski nacionalizem ne more biti enak nekdanjemu romantičnemu nacionalizmu, ker od gladnih in brezposelnih ni mogoče zahtevati takega zanosa. Ideja nacionalnega edinstva, sama za sebe, **brez socialne vsebine**, ki odgovarja težavam širokih slojev, ne more imeti gibalne moči, **ne more obdržati tako globokega ter stalnega in neprestanega navdušenja**, ki bi moglo kljubovati razkrojevalnim vplivom in vsem podtalnim silam. **Socialna vsebina**, ki naj zadosti zahtevam pravice, mora biti **nerazdružljivo in organsko spojena z nacionalno idejo**, da more postati temelj vsega načrta za preporod.

V današnjem družabnem življenju je značajan razdelitev oblasti **vedno manjši** zavoljo vedno večje prepletenosti gospodarskih in kulturnih odnosov in zavoljo vedno bližjih prometnih zvez. Vedno večji pa postaja značaj razdelitve dolžnosti in funkcij napram celoti. Celoti se morajo prilagoditi vse politične ustanove, šele tedaj bo postalo normaliziranje toka življenja mogoče. Tega pa ni mogoče izvesti v tako zvan **liberalni državi, ki je neizbežno tako centralistična, kot birokratska**. Če pa se hočete za vsako ceno izogniti njenemu centralizmu — tedaj neobhodno slabite edinstvo do take mere, da ogrožate celoto. Od njenega birokratizma pa se ne morete rešiti niti v federalizmu. In ravno ta birokratizem je z vsemi svojimi napakami eden glavnih vzrokov, da deluje centralizem negativno.

Organska stanovska država pa je daleč od vsakega centralizma. V njej odgovarja decentralizacija resnični nujnosti, pri tem pa **prav nič ne škoduje edinstvu**, ki postane tako še močnejše. Čeprav se čudno sliši, a pojm diktature se mnogo lažje veže z liberalno državo, kajti v državi individualističnega sklopa s političnim izrazom liberalne demokracije mora zaradi njene neorganiziranosti vedno zopet priti do trenutka, ko je potrebno s **silo obdržati celoto**, če postanejo rušilne sile, ki se v tako urejeni družbi neizbežno razvijejo, premočne in preodločne. Tedaj nastopi neobhodno diktatura, da mehanično stisne in poveže tisto, kar je liberalna demokracija razmajala in zrušila. Diktatura mora biti za krajšo dobo potrebna, ni pa v stanju poduhoviti edinstva, da bi le-to zajelo in navdihnilo vse delo prebivalstva z občutkom solidarnosti. **To more edinole in samo — stanovska država!**

Vse to smo citirali namenoma, da bi ob najnovejšem neuspehu starih strank pri

reševanju hrvatskega vprašanja pokazali na **edino pravo pot**, ki vodi k njegovi rešitvi in k definitivni, tako težko pričakovani konsolidaciji naših političnih razmer. In če postavlja naš tov. predsednik D. Ljotić in vseh svojih številnih zborih in konferencah na dr. Mačka svoj znani apel, pač ne misli, da bi se moglo hrvatsko vprašanje s čarobno palico v štirindvajsetih urah spraviti z dnevnega reda — čeprav bi dr. Maček sam res podal vse tiste izjave, katere mu pripisujejo njegovi pristaši. **Vse to bi bil samo predpogoj, ki bi omogočil našemu celotnemu narodu, da bi hladno, brez strahu, brez zavijanja in postranskih misli pogledal jasno in bistro v stvarnost današnjosti.**

Če pa bi prišlo tako daleč, bi Srbi, Hrvati in Slovenci morali hitro uvideti, da liberalno-demokratski sistem vladavine ne more reševati naših političnih in socialnogospodarskih vprašanj v korist državne celote in ljudske enakopravnosti — nasprotno, da jih iz leta v leto vedno bolj komplicira in zaostrojuje. **Samo sistem**, ki omogoča brezpogojen red in pravico v državi, s tem pa tudi blagostanje, more rešitev izvršiti. Čim se izbije nered in zavlada red, mora nastopiti pravica — tedaj pa se ne bo več postavljalo vprašanja ravnopravnosti. Samo red in pravica lahko dasta ljudstvu blagostanje.

Dr. Maček se moti, če misli, da za ljudmi v združeni opoziciji, s katerimi vodi tako dolgotrajne pregovore, stoji ves srbski del našega ljudstva. Pri volitvah so res imeli mnogo glasov; to pa še ne pomeni, da predstavljajo resnično voljo srbskega naroda, ko govori o hrvatskem vprašanju, ki je po našem razumevanju nerazdeljivo zvezano s celim nizom drugih zelo velikih, poglavito socialnih in gospodarskih vprašanj. Z ozirom na socialno in gospodarsko vsebino programa bivše Hrvatske seljačke stranke in nekaterih temeljnih nazorov o svetu in življenju ne more dr. Maček računati na **naravne zaveznike** med liberalno-demokratskimi strankami. **To je prežvela miselnost in preživel politični svet, ki ne občuti današnje stvarnosti in ki ne more videti bodoče perspektive našega razvoja.**

Drugača pa je stvar s širokimi sloji ljudstva. Če bi se tem slojem neposredno, brez političnih intrig, pošteno in nepristransko povedalo vse tisto, kar obsega tako zvano hrvatsko vprašanje v svojem socialnem, gospodarskem in kulturnem delu — tedaj bi hrvatski kmetijski pokret — če je še zvest misli Ante in Stjepana Radića — **takoj našel svojega pravega in prirodnega zaveznika**. Srbski del ljudstva noče nobene nadvlade ali hegemonije nad Hrvati in Slovenci, to ni v njegovem instinktu, niti v njegovi volji. Srbi želijo pravico in polno enakopravnost ravno tako, kot Slovenci in Hrvati. **Zato je srbskemu delu jugosl. ljudstva težko in krivo, da mora zaradi sistema in duha, ki vladata že dolga leta — prenašati vso odgovornost in predbacivanja za mnogo stvari, ki so se izvršile in se izvršujejo mimo in proti njegovi volji.** Naj ne pozabi dr. Maček, da sam vzdržuje in bo podpiral ta sistem vse dotlej, dokler ne bo jasno in bistro povedal svoje hrvatsko vprašanje s splošnim ljudskim vprašanjem v Jugoslaviji. Dokler bodo smeli in mogli destruktivni in eksploatorski elementi pri nas in v tujini intrigrirati z nekim posebnim stališčem dr. Mačka, dokler bodo v hrvatski fronti skupno s HSS tudi elementi protivni tej bivši stranki — vse dotlej ne more priti do polnega in pravega izraza niti volja niti želja srbskega dela našega ljudstva, da bi pravilno ocenila in razumela bistvo hrvatskega vprašanja.

Tako je in nič drugače. Samo ena pot vodi k rešitvi hrvatskega vprašanja, katero propoveduje naš tov. predsednik D. Ljotić: **Gospod Maček mora osebno in brez posredovalcev stopiti na široko jugoslovansko cesto in izjaviti pred obrazom vsega naroda odkrito in jasno, kaj hoče,**

Odgovornost zahtevamo!

K nerednostim je pripomogel sistem ureditve in upravljanja, ki ne odgovarja več razmeram in odnosom v naši državi. Odnosi so se tako razvili in komplicirali, da ne trpijo nobene odgovornosti, naš državni red pa temelji na neodgovornosti. V kolikor je kdo na višji stopnji v državnem aparatu, v toliko je manj odgovoren.

Sovjetska, fašistična in nacionalsocialistična ureditev prav tako počivajo na neodgovornosti ljudstvu, ker so to režimi diktature. Toda vse te tri ureditve imajo odgovornost in sicer zelo strogo; odgovornost stranki, oziroma nosilcu diktature.

Mi nismo za diktaturo, pa zato niti ne za odgovornost te vrste. Mi zahtevamo največjo in najstrašnejšo odgovornost vsakega, ki opravlja katerokoli oblast v državi, zakonodavno, sodno, upravno ali katerokoli dolžnost na ljudski skupnosti, politično, družabno ali gospodarsko — dolžnost ljudstvu. Kolikor večji položaj zavzema in kolikor bolj važno službo opravlja, toliko bolj mora biti odgovoren. Največjo in najtežjo odgovornost morajo imeti ministri, ljudski predstavniki, visoki funkcionarji, sodne in izvršne oblasti. Ta odgovornost ne more biti takšna, kakršna je bila do sedaj, da namreč dejansko po postopkih, ki so predvideni, ni nič drugega kot neodgovornost. Postopek za krivdo te vrste mora biti nagel in dejanski, da vse ljudstvo takoj občuti, da prihaja po prestopkih proti ljudskim in državnim interesom nagla kazen.

Zato zahteva »Zbor«:

1. Da se ločijo oblasti, položaji in družabne funkcije. To se pravi, da ne more biti isti človek i na ministrskem položaju i v ljudskem predstavništvu, da ne more človek, ki zavzema položaj ministra, sedeti v upravnih bank, delniških ali industrijskih družbah, kartelov in podobno, pa da tudi ne more priti na položaj ministra, če je še tam. Ne, ker so ti posli nečastni, temveč zato, ker bi ga pripadništvo tem ustanovam oviralo, da bi bil nepristranski.

Tisti, ki se je odločil za banke, industrijska podjetja in podobno, ne more biti udeležen pri oblasti, ki ima pravico nadzorovanja nad temi ustanovami.

2. Da naj ne bodo ministrski in bankni položaji uradniška mesta, ki prinašajo matne pokojnine tistim, ki so bili leto dni, oziroma štiri leta na teh položajih. Kadar niso več na teh položajih, naj se vrnejo k svojemu prejšnjemu poklicu.

3. Da mora vsak, kdor opravlja kako znatnejšo javno oblast, posebno pa ministrsko, banko, poslansko, visokega sodnega ali upravnega uradnika, pri stopanju na ta položaj prijaviti vse svoje imetje kakor tudi vsa svoja razmerja do raznih gospodarskih, denarnih in drugih ustanov, kjer se pridobiva imetje, pa tudi, da objasnijo, odkod mu imetje. Ta poročila se morajo dati vsakomur, kdor jih zahteva na vpogled ali pa jih je treba objaviti v Službenem listu.

Za kogar se dokaže, da je karkoli glede svojih razmerij prikril, izgubi avtomatsko položaj, čim pristojno visoko sodišče ugotovi utemeljenost obtožbe. Takšne preiskave se morajo izvršiti v najkrajšem času.

4. Da se uvede posebno sodišče in poseben nagel postopek za vsa dela, katera izvrše visoki državni funkcionarji proti ljudskim in državnim interesom, kazni za takšna dela morajo biti mnogo večje in strašnejše, kakor pa, če jih zakrivijo ljudje na manjših položajih. Čim večji položaj in pravice, tem večja odgovornost in dolžnost!

5. Da se podvržejo reviziji in pregledu tako imetje, kakor tudi delovanje vseh tistih, ki so do sedaj bili na teh visokih položajih, da se vse sumljivo imetje odvzame v prid države in ljudstva, posebno slabej-

da smatra Hrvate za sestavni del jugoslovanskega naroda in da zaradi tega hrvatskega vprašanja noče reševati kot neko posebno vprašanje izven okvira splošno narodnih, ljudskih in državnih vprašanj.

Ko bo dr. Maček to uvidel in tako tudi storil — bo tako rekoč čez noč dobil ogromnega prirodnega zaveznika prav v vseh delih našega ljudstva. Tedaj pa se ne bo imel več s kom razgovarjati in dogovarjati in — nevzdržna situacija bo rešena.

Gospod doktor Maček naj spregovori pošteno besedo!

ših družabnih slojev, da se vsa zakrivljena nedela kaznujejo, da se vse pokojnine in položaji na razpoloženju z nagradami za ministre in bane ukinejo.

6. Da se najstrožje ločijo oblasti, da se z zakonom prepove vsako mešanje ene oblasti v delokrog druge. V slučaju, da se to vendar pripeti, da posebno državno sodišče tako stvar najhitreje preišče. Če se ugotovi delo, je s tem zvezana izguba položaja, če pa je delo zvezano s škodo, tudi kazenska odgovornost.

Tako mora to biti v državi »Zbor«. Zato ta država mora priti, ker vse ljudstvo to zahteva in hoče.

Mi še posebno naglašamo, da je »Zbor« edino politično gibanje, ki zahteva največjo in najstrašnejšo odgovornost za vsakega, kdor je nosilec katerekoli oblasti ali izvrševala katerekoli funkcije. Odgovoren ni samo tisti, ki nekaj slabo vodi in rešuje, temveč tudi tisti, ki ne dela, kar bi bila njegova dolžnost delati.

Ali hoče to demokracija? Ne vidimo, da bi hotela. Če pa hoče, potem smo tudi mi demokrati. Ali hoče to fašizem? Rekli smo že, kako je z diktaturami in v čem se ločimo od njih. Mi hočemo odgovornost ljudstvu, organiziranem v stanovih, združenih in drugih kulturnih organizacijah, one pa odgovornost stranki.

Smatramo, da so stranke le ljudski deli, stanovi pa ljudske celote, sposobne, da sprejmejo na sebe tako dolžnosti, kakor tudi odgovornosti nasproti splošno državnim in občeljudskim interesom. Zato zahtevamo stanovsko državo, ker mislimo, da bo ta najboljše in najuspešnejše jamčila za red in odgovornost, kar je potrebno naši državi, kakor našemu ljudstvu.

Da bi napravil odgovornost še večjo in utrdil ta red, zahteva »Zbor« najširše samouprave, toda zvezane z veliko odgovornostjo, ne pa s pravico na neodgovorno mešetarenje. Drugo, kar zahteva »Zbor« je, da država obdrži samo reševanje tistih velikih vprašanj, ki so njeno bistvo in ki so neobhodna za njeno varnost, vzdrževanje in razvijanje, vse drugo pa, da prenese na samouprave, stanove, zadrage in drugo zasebno pobudo, seveda poleg najstrašnejše odgovornosti.

To je v duši vsega našega ljudstva, vseh stanov in vseh gospodarskih krogov. To ni volja politikov, ki so politiko napravili za vir svojega obstanka. Nanje se »Zbor« ne ozira, kajti njih se mora zlomiti v imenu pravice in večjega blagostanja za državljanke te države.

(Otdžbina, 9. VII. 1996.)

K ženskemu vprašanju

Moj neimenovani tovariš je objavil v zadnji številki »Zbora« topel apel na naše žene in dekleta. Strinjam se povsem z vsebino tega članka in se ne bi oglasil k temu vprašanju, da se mi ne zdi prevažna njega rešitev z ozirom na dobrobit našega naroda in države.

Naše sufragetke so storile usodno napako, da vzamejo za temelj in izhodišče svojih razmotiranj in sklepov današnje abnormalne gospodarske in socialne prilike in našo zavoženo gospodarsko politiko, ki si z izjemnimi ukrepi podaljšuje svoj neupravičeni obstanek.

V gospodarsko urejenih državah je priznan naravni zakon, da je mož glavar rodbine in da on vodi gospodarstvo, mora pa svojo ženo vzdrževati. Ta pa mora slediti možu v njegovo domovljišče in ga v gospodarstvu in pridobivanju po možnosti podpirati. To je potrdilo življenje samo v tisočletjih tako, da o tem sploh ni nihče dvomil in so ta načela našla pot v zakonodaje vseh kulturnih narodov. Pri nas določata to §§ 91 in 92 o. g. z. in nikomur ne pade na um, da bi dvomil o pravilnosti teh zakonitih določb. Saj so vendar te določbe povzete iz življenja, kakor se je razvijalo tisočletja.

Po vojni, zlasti pa v zadnjih letih, so nastopile prav izredne prilike, katere so skušali v različnih državah na različne načine z manjšim ali večjim uspehom sanirati. Uspelo je pa to samo tam, kjer so omejili povsem svobodno gospodarsko udejstvovanje posameznikov, z drugimi besedami, kjer so opustili gospodarske principe liberalne demokracije. Pri nas pa še nismo tako daleč in se edino »Zbor« bori proti izrastkom tega zla, dočim od naših političnih strank ena ali druga z

našimi načeli samo od časa do časa sramežljivo pokoketira.

Velikanski napredek tehnike, katere-mu človeštvo ni moglo slediti in se mu ni moglo tako naglo prilagoditi, je poglaval na tisoče delavcev na ceste, hiperprodukcija dobrin je znižala njih cene in posledica tega je bila, da so bili dobički velikih podjetij manjši. Velika kapitalistična podjetja v liberalno demokratično urejenih državah pa puste participirati delavca samo v slabi konjunkturi na izgubah, ne pa tudi v dobrih časih na dobičku. Delavcu nalaga družba dolžnost do dela, ne priznava mu pa pravice do dela. Tako je rasla armada brezposelnih in tlačila v konkurenčnem boju mezde delavcev, dokler jih ni spravila na današnjo sramotno nižino.

Podobno se je godilo našemu uradništvu, samo s to razliko, da si različne vlade niso znale drugače pomagati, kakor s tem, da so jim zniževale dohodke. Tako sta prišla delavec in uradnik v obupen položaj, da nista več zmogla preživljati svoje rodbine. Vsled tega so bile žene primorane poleg svojega naravnega poklica iskati tudi še drugje zaslužka, v uradih, trgovinah itd. ter marsikatera tudi — na cesti.

Tako so prišle naše žene v res obupen položaj, da morajo služiti dvema gospodarjema, mestu enemu, da morajo poleg materinskih in gospodinjstkih dolžnosti opravljati še druge posle, da pomagajo možu pri vzdrževanju rodbine.

Ta položaj žene ni tako rožnat, da bi si hotele in mogle žele, da ostane trajen. Radi tega ne morem razumeti, zakaj so se naše žene tako zavzele za sedanje stanje, ki jim je vendar dalo najmanj 2 gospodarja, mesto enega, ki jim je torej »suženjstvo« povečalo. Zakaj zahtevajo v svojih resolucijah, da hočejo biti pri izbiri poklica in službe z možem enakopravne?

Po mojem skromnem naziranju streljajo žene preko cilja in same zahtevajo ustalenie položaja, ki jih je ravno napravil za sužnje. Če bi hotele postati popolnoma enakopravne z možmi, bi se morale pustiti precepiti v moze, postati bi morale možje. S tem je pa ravno že priznано, da o kaki enakosti in ravnopravnosti med možem in ženo v javnem življenju ne more biti govora, kajti iste pravice nalagajo tudi iste dolžnosti. Teh pa žena ne more vršiti že po svojih naravnih lastnostih, po telesnem ustroju in po svojstvenih funkcijah v življenju. Ali naj potem možje rodijo in dojijo, ali naj moderni ženski na ljubo človeštvo izumre?

Dokler se pleme ohrani samo potom žensk, ne morejo postati z možem enakopravne. S tem pa še dolgo niso postale sužnje moža, ampak njegove življenjske družice, katere on preživlja in tudi ščiti, ne pa izkorišča ali celo zlorablja, kakor sužnje. Radi tega se bojim, da bi žene, čim bi dosegle svobodo in enakost, za katero se bore, te dobrine zavrgle, kakor otrok igračo, ko se je naveliča.

Sovjetska Rusija je šla v pogledu ženske enakopravnosti najdlje, pa je morala kapitulirati pred življenjem in večnimi naravnimi zakoni. To se pa ni zgodilo samo v prid države, rodbine in otrok, marveč predvsem tudi v prid žensk samih.

Rast telesa kaže, da je ustvarjena ženska za druge funkcije, kakor si jih hoče nadeti moderna žena. Že kar človeštvo obstoji, je priznavalo v gotovem pogledu nekako podrejenost žene in izražajo sv. pismo in drugi najstarejši kulturni dokumenti človeštva to naziranje kaj nedvoumno.

Vsaka vrsta živih bitij na svetu ima nekaj nagon, da se sama ohrani. Ni pametnega razloga za to, da bi bilo to pri ljudeh drugače. Po izpolnitvi zahtev moderne žene, bi bila pa tendenca — vsaj pri ženskah — drugačna.

Mislil pa in upam, da naše žene nočejo iti tako daleč in da se jim je le pri zbiranju premis pripetila ta pogreška, da so vzele za izhodišče svojega razglabljanja stanje, ki je nastalo vsled različnih izjemnih gospodarskih neprilik in trajne ekonomske depresije.

Sila je žene pritirala do tega, da si iščejo svoje poklice izven rodbine. Napadno je pa od njih, da se hočejo in skušajo v te razmere kratkoma živeti, mesto da bi zastavile ves svoj mogočen vpliv v to, da se gospodarske razmere izboljšajo in zopet normalizirajo. Zahtevati bi morale skupno z možmi, da se da vsakemu možu, ki je voljan delati, prilika, da za-

služi toliko, da more preživljati sebe in rodbino. Stopiti bi morale v vrste »Zbora« in se z nami boriti proti izrodu liberalnega demokratizma in za stanovsko državo, ki je edina v stanu delo in zaslužek pravično razdeliti. Dokler naše žene tega ne bodo uvidele, se razmere ne morejo zboljšati.

Če pa že naše besede ne morejo naših žena prepričati o pravilnosti teh izvajanj, naj se pa ozrejo nekoliko po svetu in bodo videle, da so ženske najsrečnejše in najbolj zadovoljne tam, kjer niso dosegle »osvoboditve« in enakopravnosti z možem, marveč, kjer ta zanje skrbi in jih ščiti, same se pa posvečajo gospodinjstvu in materinstvu. Le v takih državah se more človeštvo duševno, moralno in telesno krepko razvijati, le v takih razmerah se vzgaja tudi srčna kultura, ki je v današnjih časih tako manjka.

Prav je imel Rousseau, ko je vzkliknil: »Vrnimo se k naravi!« Ta klic bi zlasti danes veljal ženskam, ki iščejo napakega izhoda iz krize.

K. F.

»Slovenec« ladra v »ljudsko fronto«?

(Namesto običajnega »Pavovega perja«.)

Kdor prebira našo rubriko »Pavovo perje«, ta se je že dovolj načudil presenetljivemu pisanju »Slovenca« v duhu našega programa, katero je dosegel svoj višek dne 25. junija, ko je celo »Slovenec« prišel na to, da hočejo komunisti doseči svojo diktaturo s pomočjo demokratičnih metod sodobnega parlamentarizma.

V nepolnih dveh mesecih je »Slovenec« počasi zbral skupaj bistvene točke našega programa in jih prav lepo pohvalil kot svoje, ne da bi seveda omenil tovariša Ljotiča in »Zbor«.

Dne 6. julija pa prinaša »Slovenec« naenkrat vest iz Novega Sada z dne 5. t. m. pod naslovom »Ljotičev shod«, v kateri piše dosledno:

»Danes je imel tukaj političen sestanek vodja fašistov Dimitrije Ljotić. V svojem govoru je ostro napadel parlamentarizem in demokracijo...«

Samo dan nato pa nam »Slovenec« prav razločno razlaga, da so tisti, katerim je vse, kar ni njihovega, fašizem, zbrani v »Ljudski fronti«.

Dobesedno pravi takole:

»Vsak mir, vsak red, vsaka disciplina, cerkev, družina, dom skratka: vse, kar ni komunistično, proglašajo za fašizem. Znotraj njihovih vrst pa je seveda najkručeja disciplina in pokorščina, gorje, če bi se jim izneveril, ako si enkrat padel med nje! Vsakogar, ki zagovarja demokracijo, proglašajo za svojega pristaša, kdor pa na to ne pristane, je takoj proglašen za najbolj strupenega fašista, ker izven njihovih vrst nihče ne sme zagovarjati demokracije. Hočejo ustvariti videz, da so vsi demokratični ljudje pri njih in samo pri njih in da so vsi, ki so pri njih, demokratični.«

In dalje:

»Toda »ljudska fronta« proglašajo vsako tako naravno željo po domu, po lastnem ognjišču, po najbolj skromnem gašperčku, za izraz fašistične miselnosti in jo pobija.«

Kakor torej vidimo, nam je »Slovenec« s tem na prav diskreten način sporočil, da se pripravlja na pot prav za prav v »ljudsko fronto«, ker tudi sam proglašajo vse, kar ni njegovega, za fašizem. Mu že tako bolj kaže.

Če pa smo se zmotili, potem je ali »Slovenec« pisanje z dne 6. t. m., ko nas imenuje fašiste, ali pa vse prejšnje, ko hvali naš program, prav strupena demagoška farbarija, ki nikakor ni v skladu s krščansko moralno. K obojemu lahko »Slovenec« samo čestitam.

Pa še nekaj. V vsej državi se je našel ene sam časopis v Beogradu in »Slovenec« v Ljubljani, ki ve, da je na tem »Ljotičevem shodu« prišlo »do ostrih protestov«. V resnici pa je padel vsega en sam medklic in vsa dvorana je takoj glasno odgovorila: »Ven z njim!«, tako da je tistega, ki je medklic izustil, takoj minilo veselje še nadalje motiti zborovanje.

»Šta se babi htelo, to se babi snilo — kar se je babi hotelo, to se je babi sanjalo.«

tega pa ni zapisal niti beograjski list, niti njegova ljubljanska papiga.

Sanja se navadno, če se slabo spi. Najslabše se spi, če se ima skrb. Teh pa baje obema bratema ne manjka.

F. K.:

Kaj hočemo?

Očita se nam od raznih strani, da imamo program, ki se naslanja na zadružno-stanovsko ureditev države, da ga pa ne bomo mogli izvršiti. To pravijo seveda oni, ki vedo, da ne bodo mogli več slepomiti med že mnogokrat varanim ljudstvom ter tudi tisti, ki imajo od vsakokratnih vladajočih strank svoj »profit«. Ne pravijo pa tega tisti, ki so vedno prizadeti ter ki vedo, da je edina rešitev v zadružni obliki države.

Zadružno-stanovska organizacija države gleda v drugačnem smislu na družbo in njen sestav ter v svojem delovanju neusmiljeno gazi vse, kar ni poštenega in pravičnega, bori se za stanovsko predstavnost, t. j. stanovski parlament, izvoljen iz stanovskih strokovnih organizacij. Da zasigura v prehodni dobi v zadružništvo, kar se ne more izvršiti čez noč, ploden razvoj vsem stanovom, zahteva poleg drugih socialnih reform predvsem eksistenčni minimum, da se zaščitijo nižji sloji naroda pred izkoriščanjem posameznikov in grup velekapitala, zahteva minimalne mezde, zakon o starostnem zavarovanju, rudarski zakon, da se maksimirajo dohodki celotne industrije po kakem načrtu, da bo v dobrobit ljudstva in države, ne pa posameznikov, vse to pa samo z načrtnim gospodarstvom.

Mi stojimo trdno na načelu, da popolnoma zavržemo dosedanje liberalistične osnove ter postavimo zadružno stanovsko gospodarstvo. Marksisti imajo glavni smoter v rešitvi socialnega ozir. gospodarskega vprašanja. Za nas pa je to vsekakor premalo. Ne moremo govoriti o nikakem reševanju gospodarskih in socialnih vprašanj, če ni novih ljudi, ki bi ta vprašanja reševali za poznejše človeštvo. Dokler se ne bo izvršil preporod ljudi, se ne more govoriti o zadružnem gospodarstvu, ker najprej moramo vcepiti vsakemu, da je človek človeku brat, ne pa volk. Za novo življenje je treba novih ljudi, vzgojenih v zadružnem duhu. Dokler so ljudje materialistično usmerjeni, toliko časa obstoja vedno nevarnost, da se bo v njih vzbudil pohlep po bogastvu, kopičenju in izmozgavanju ljudi.

Ne samo, da se spremeni sedanjí gospodarski sistem in da se postavimo na združeno stališče, treba je tudi zavreči predvsem dosedanje vzgojo mladine na šolskem polju ter vse življenje, ker šele tedaj bo možno izvajati res pravo zadružno gospodarstvo. Zato govori »Zbor« o spremembi tega sistema. Tega ne more napraviti niti boljše vzgojo, ker stoji na stališču razrednega boja, temveč morejo to napraviti samo organizirani stanoví. Pri nas bo preporod tem hitrejši, ker je naša država izražito poljedelska in ker pri nas še niso nastopili oni akutni pojavi moderne kapitalizma, ki pomeni suženstvo večine — a vlado manjšine. Z novim gibanjem, z novimi poštenimi ljudmi je treba stopiti na nova pota, na pota socialne pravičnosti in gospodarske prosperitete jugoslovanskega naroda ter vsako pereče vprašanje reševati takoj pri korenih, da bo ostalo deblo močno in zdravo. Mi vemo, da baziira liberalni — kapital. sistem na egoizmu in materializmu in vemo, da na teh dveh temeljih ni mogoče zgraditi nobene zdrave socialno urejene države in reševati nobenih socialnih in ekonomskih problemov. Mi moramo delovati z isto nujnostjo pri reševanju socialno-ekonomskega problema, kakor tudi za regeneracijo današnjega človeka in mu nuditi dovoljno izobrazbo, ker civilizacija in kultura nista isto. Liberalni kapitalizem je šel v svoji civilizaciji preko kulture s tem, da je upropastil delovni narod. Naše hotenje je, da se dá najširšim slojem naroda možnost izobrazbe in s tem doseže cilj, ki ga zahteva čas zadružništva — to je kulture naroda. Mi se zavedamo, da se kultura naroda ne meri po številu specialistov, ki tiranizirajo nižje plasti naroda, temveč po izobrazbi, socialnem čutu in življenjskem standardu celotnega ljudstva. Torej ne k propasti, temveč k zmagi vodi naša pot, ne k restavraciji starega sistema — ampak k ustvaritvi nečesa novega!

Življenje je v večnem progresu in v tej smeri moramo tudi mi z vero v Boga in pravično zmago nadaljevati pot v novo, srečnejšo bodočnost vseh Jugoslovancev.

ZAHTEVAJTE NAŠ LIST PO VSEH KAVARNAH, KAMOR ZAHAJATE!

J. C.:

Sredobežne in sredotežne sile

Splošna narodna zahteva in potreba je, da se čim prej notranje preuredi naša država. Vsi jo priznavajo za upravičeno: opozicionaleci kot tisti, ki prihajajo na vlado. Vsi obljublajo, da bodo izvedli to najosnovnejšo zahtevo našega ljudstva; toda ostali smo tam, kamor nas je postavila vidovdanska ustava. Tudi v tem vprašanju se je, kakor v tisočih drugih problemih pokazalo, da jih liberalna demokracija s svojim sistemom političnih strank ni sposobna reševati! Kajti interesi politične stranke same ali pa interesi nevidnih sil, ki stojijo za vsako politično stranko, ne dopuščajo take rešitve tega vprašanja, ki bi šla v korist jugosl. ljudstva. Ljudstvo z njihovimi »rešitvami« seveda ni zadovoljno in ravno radi takega reševanja se ne ganemo naprej.

V glavnem imamo pri nas dve skupini političnih strank, ki se v nemata za popolnoma različno ureditev države. Eni vztrajajo, vsaj praksa tako kaže, pri sedanjí, centralistični ureditvi, kjer se odločuje o narodovem življenju iz ene centrale, kamor se stekajo seveda tudi denarni viri in kjer se dajejo do podrobnosti izvedeni enotni zakoni za vso državo, neglede na različno razvojno stopnjo ljudstva v posameznih delih države. Druge politične skupine pa zahtevajo federacijo, kjer bi nastopilo na mesto ene države več držav, kjer je gospodarsko ozemlje razcepljeno in kjer gre razvoj posameznih držav vsak k sebi neglede na splošno narodovo korist. Jasnost in rešitve v teh vprašanjih ni prinesla niti »demokracija«, niti diktatura.

»Zbor« se ne strinja ne z eno, ne z drugo rešitvijo! Obe sta protiljudski, ker nista prišli v političen boj kot izraz resničnih ljudskih potreb Jugoslovancev, ampak le kot izraz podtalnega, za narod skritega boja dveh ali več skupin kapitalistov, ki se borijo za čim večji delež pri izmozgavanju naroda, radi prestiža političnih strank in radi koristolovstva njenih voditeljev. Kajti na borbo za centralizem in federalizem, ki je sedaj v modi, ne smemo zreti kot na borbo za narodove pravice, kot to proglašajo politiki. To je v glavnem borba dveh kapitalov, od katerih je eden oškodovan, če ima drugi polno razvito »delovanje«. Eden izmed teh ima svoj sedež v Beogradu in mu sedanja ureditev države najbolj prija; saj je potom nje razširil svoje delovanje iz predvojne Srbije po vsej Jugoslaviji in izpodriva s svojega ugodnega položaja konkurente, ki so doslej imeli monopol na izrabljanju ljudstva v posameznih predelih države. Začel se je boj za nadvlado med temi skupinami kapitalistov (ne pa boj za nadvlado Srbov nad Hrvatí i ostalimi Jugoslovanci, kot to radi prikazuje naši liberalno-kapitalistični politiki). — za katero stoji del internacionalnega kapitala (predvsem franc. in angl.), vseh sredstev (ogabnih laži, izrabljanja, korupcije itd.) samo, da bi dosegla čim plodovitejši dobiček za svoj kapital. Centralistično urejena država je vir njenega bohotnega življenja in za tako življenje se spleča boriti se in ne pustiti.

Tej težnji v Jugoslaviji je postal glavni nasprotnik Zagreb, kjer je skoncentriran ves tisti hrvatsko-židovski kapital, ki je bil pri centralistično urejeni državi prikrajšan, inozemski kapital, ki je sovražnik Jugoslavije (italj., habsb. itd.) in pa tisti ljudje, ki so z nastankom Jugoslavije izgubili svoj privilegiran položaj (plemeuitaši in veleposestniki). Ta skupina se ni mogla nikoli sprijazniti z nastankom Jugoslavije in od tu so najprej prišla gesla o federaciji in o popolnoma samostojni Hrvatski. Zahtevali so, da se Jugoslavija razdeli po interesnih okrožjih posameznih kapitalov z namenom, da se preveč razširjeni delokrog kapitala zoži. — To doseči pa je mogoče le, če se zamenja dosedanjí centralizem vsaj s federacijo, če že ne z dalekosežnejšo rešitvijo. Torej na mesto enega izžemalca naš pride do tega, da se bo postavilo na narodovo telo več pijavk, ki bodo pili kri našemu narodu. Tu je cilj, h kateremu tako željno hrepenijo prej omenjena temna ozadja političnih strank in gibanj, ki se vnamajo v korist kapitalizma (na ustih pa imajo narodov blagor) za federativno ureditev države. To prinaša liberalna demokracija!

Vemo, da se ljudstvo ne strinja z na-

meni teh gospodov! Ljudstvo hoče več kot »igračkanje« z notranjo ureditvijo države, narod hoče pravičen gospodarski in socialni red, ki mu bo omogočil boljše življenje. Ljudstvo spregleduje, da je i srbski i hrvatski i slovenski kmet, delavec, obrtnik itd. tlačan od ene in iste roke: kapitalizma in njegovega orodja politične stranke in jima začenja odpovedovati pokorščino. Naši veličastni zbori po Srbiji in Hrvatskem, naraščanje članstva v Sloveniji dovolj jasno dokazujejo, kam gre razvoj. Nastopilo je zmogovito pot stališče Jugoslov. ljud. gib. »Zbor«, ki zahteva združitev vseh Jugoslovancev v borbo proti liberalno demokratskemu in kapitalističnemu redu, za katerim se skrivajo krivci današnjega težkega stanja.

Mi nočemo niti nad Srbi, Hrvatí in Slovenci, ki se izraža v sedanjem sistemu; prav tako pa se bomo odločno borili proti poskusom zamenjati dosedanje uživalce z drugimi, ki bi prišli na po-

vršje v federativno urejeni državi. Mi zahtevamo, da pride do vlade celotno jugoslov. ljudstvo potom organizacije svojih delovnih stanov, ki naj rešujejo našo notranjo ureditev države po koristi delovnega naroda. Uredilo bo državo po načelu: Kar je vsem Južnim Slovanom skupno in kar mora biti enotno, naj se urejuje iz enega središča; kar pa je različno pri posameznih rodovih Juž. Slovanov in kar ni potrebno, da je enotno, to naj rešujejo Slovenci, Hrvatí, Srbi in Bolgari vsak za sebe. Le na ta način bo Jugoslavija, ki leži sedaj po najrazličnejših delih Balkana neenotna in je njeno ogromno bogastvo deloma neizrabljeno, deloma pa gre v žepe posameznikov, pod vlado pravih ljudskih zastopnikov pretvarjala ta zemeljska bogastva v korist vsem Jugoslovancem.

Naš cilj — zborovska zadružno-stanovska Jugoslavija, urejevana po načrtnem gospodarstvu se približuje in ta nas bo privedla iz sedanjé zmešnjave v boljše bodočnost.

»Sloveniji«

V »Sloveniji« smo prebrali, da želi vendar enkrat biti le naš načelen nasprotnik, ki pravilno umeva odgovornost za javno besedo in izbira sredstva, katerih se poslužuje v boju z nasprotnikom, da bo v bodoče proti napadanju brez sence dokaza zgolj iz zlohotnosti, da bi se pač napadalo ali celo iz sadističnih maščevalnih nagibov, skratka, da je proti moralnemu rokovanju potvarjanja misli in izmalichenja njene vsebine. V vseh teh ozirih namreč zahteva »Slovenija« reciprociteto, pa menimo, da upravičeno lahko upamo, da se bo v bodoče predvsem vsaj sama tega držala. Ker vedno spoštujemo tako edino pravilno stališče, bomo izjemoma tudi sedaj še odgovorili »Sloveniji«.

Na stalne, čisto neskrupulozne napade »Slovenije« na tov. Ljotića in Zbor, prekinjene lani oktobra in zopet pričete letos maja, je izšel v našem listu z dne 4. junija članek, v katerem se vnovič stavlja »Sloveniji« neka vprašanja, na katera ista pred letom ni odgovorila. Mesec dni nato, 3. julija, je »Slovenija« v enem članku odgovorila na ta vprašanja, v drugem pa naslovila s svoje strani nekaj vprašanj naravnost uredništvu našega lista.

Z ozirom na uvodoma rečeno, odgovorjamo:

1. Nam je odlično znana vsebina vseh šestankov »Slovenije« od njenega postanka do danes, ker smo mnjenja, da se lahko načelno s kom polemizira le, če se njegova načela pozna. Smatramo pa, da je pravilno stališče, da človeka ne presojamo po tem, kar trdi o sebi, da je, nego po njegovem celotnem delu. S tega vidika, ki je bil v našem priobčenem članku dobesedno naglašen, je tudi njegova zveza z vsebino vseh dotedanjih šestankov »Slovenije« nad vse resna, še celo prav resna, ker smo hoteli prav s tam stavljenimi vprašanji načelno ugotoviti materialno istino. (Posebno zato, ker se je »Slovenija« že lani pritoževala, da radi — cenzure ne more pisati drugače.)

2. »Slovenija« ni lani odgovorila na ista vprašanja, stavljená meseca oktobra, pač pa je »odgovorila«, da na vprašanja ne bo odgovorila. Ali naj bi bil to odgovor na — vprašanja? Kje je torej neresnica?

3. Glede denunciacij samo vprašamo »Slovenijo«, k o m u naj bi jo danes denuncirali?

4. Vzeli smo z veseljem na znanje, da »Slovenija« ni proti ustanovitvi jugoslovanskih dobrovoljcev ter, da si želi, da bi bila država močna, da bi lahko branila našo narodno svobodo in neodvisnost. Vidimo prav iz tega, da naša vprašanja le niso bila preveč neresna, če so privedla do tako razveseljive in za nas važne ugotovitve.

5. Glede vprašanj, ki jih je »Slovenija« stavila lani na vplivnega predstavnika »Preloma«, naj se blagovoli obrniti na njega samega, ker ga ni v »Zboru«.

6. Poudarjamo, da so tiste »prikrite grožnje z obračunom«, katere »Slovenija« nam očita, dobesedni citati iz obeh napadov na »Zbor« v »Sloveniji«, z dne 22. maja 1936. Na ta način bo uredništvo »Slovenije« najlažje spoznalo, kako čudno se bere, kar sama napiše. Pričujoča

sodba je pač najobjektivnejša, saj prihaja iz »Slovenijinih« vrst!

Škoda, da nam »Slovenija« ni odgovorila še na edino odprto vprašanje glede našega stanovskega programa. To bi bilo za načelnega nasprotnika, kakršen hoče biti odslej »Slovenija« — vendar načelno vprašanje prve vrste. Mi zahtevamo, da se ljudstvo v zadružništvo v svojih stanovih vlada samo, napadalec v »Sloveniji« pa nam podtika, da je po naši ideologiji ljudstvo zoper to, da se vlada samo. Mi pravimo v našem programu dobesedno, da se odločno borimo za popolno enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, ker nas more samo ta dovesti k edinstvenemu, narodnemu občutju vseh Srbov, Hrvatov, Slovencev in Bolgarov, napadalec v »Sloveniji« pa nam podtika, da je naš program velikorpski!!

Ali ni to očitno potvarjanje misli našega programa in izmalichenje njegove vsebine, posebno, če »Slovenija« sama dobesedno priznava, da ne odreka poštenih namenov ne voditelju Zbora, ne nekim njegovim predstavnikom pri nas? Vprašamo mi sedaj uredništvo »Slovenije«, kar ga je tov. Ljotić že lani zaman vprašal: ali je njemu znana vsebina in smisel naših programskih »Temeljnih načel«, »Smernic« in »Deset točk«? Ali so mu znani programatični članki in govori, priobčeni v »Otdžbini« in »Zboru«? Če ne pozna niti programa, niti pisanja zborovskih glasil, ampak je baje, kakor pravi »Slovenija« sama, le od časa do časa na to opozorjeno od drugih, kako more načelno nasprotovati načelom, ki jih ne pozna? Ali misli, da lahko sploh kak smrtnik, pa čeprav filozof, pretendira na to, da bi bil že po naravi sam od sebe vseveden in nezmotljiv? Niti filozofija, niti sociologija nista statični, pač pa ljudje včasih in, če se potem taki postavljajo v vlogo profesorja nasproti učencem, pa si pri tem mogoče celo mislijo »Quod licet jovi, non licet bovi«, potem postanejo v svojem domišljavem anahronizmu smešni. In če se nato, izhajajoč iz te premise povzpno do naravnost neresničnih trditev, ki jih vsebujeta zadnja dva napada na »Zbor«, zanemarljivo vsako dejansko stanje pri tem, potem vprašamo mi uredništvo »Slovenije«, kako se sklada z njegovo časnikarsko odgovornostjo, da priobčuje kar dva napada, ki vsebujeta potemtakem neresnice? Kje je tu pravilno umevanje odgovornosti za javno besedo, kje je tu vsaj senca dokaza, kje izbira sredstev v boju? Pometajte pred lastnim pragom in bodite prepričani, da vam ga mi ne bomo posmetili! Kajti mi pometamo sami povsod, kjer so smeti. Tudi v lastnih vrstah če bi bilo treba! To zahteva od nas naš program. Uredništvo lista.

»Samo naš kmet razume na prvi mah, da Srb ne more biti Hrvatú narodni sovražnik, če bi to tudi hotel — če ni istočasno tudi srbski izdajalec. Kajti: kjer sta en jezik in ena domovina, torej eni in isti kulturni in gospodarski interesi, tu je tudi vsaka politična razlika samo umetno stvorena.«

Tako je napisal Stjepan Radić v »Hrvatski misli« l. 1904, str. 585.

Danes so ljudje med Srbi in Hrvatí, ki tako ne mislijo. Hrvatí in Srbi v »Zboru« pa mislijo še vedno tako.

I. M.:

Vsemu, ne samo stavbinskemu delavstvu!

Iz dveh razlogov nismo hoteli iznašati nobenih komentarjev o poteku in zaključku stave stavbinskega delavstva. Prvič za to ne, ker smo mnenja, da ni stavka več dovolj učinkovito borbena sredstvo za trajno izboljšanje življenjskih razmer delavstva sploh. Drugič pa zato ne, ker vemo, da iz stavk danes kujejo kapital ljudje, ki jim je dobrobit delavca dejansko deveta briga, medtem, ko dobi delavec tudi pri uspeli stavki ravno še toliko, da ne umre od gladi. Posebno pa smo po zadnji »uspeli« stavki presenečeni in ogorčeni, ko čujemo, da se delavstvu še tistega smešnega skrajno skromnega v pogodbi priznanega 25 parskega pribojčka, ki ga je s stavko dobilo, ne izplačuje in da se tozadevna pogodba iz strani nekaterih podjetij krši. To vsekakor zasluži javno žigosanje. Ako za take razmere nima delavstvo drugega zaščitnika, ga mora pa ščititi celokupna javnost, ako ima le količjak človečanskega čuta. Svaka sila do vremena! Delavcu so se plače kar čez noč nižale, pa ne po 25 par, temveč po 50 par in celo po 1 Din na uro. Zato ni bilo nobenih pogajanj in konferenc in se delavstva sploh vprašalo ni, ali se s tem strinja ali ne. Sedaj pa, ko si je po mučnih pogajanjih priboril nazaj vsaj borih 25 par, mu pa še teh ne izplačujejo!

Stavbinsko delavstvo ima poleg težkega dela še to smolo, da je sezonsko. Od česa pa naj ta revež živi za časa brezdeležja? Delavstvo rabi in mora dobiti vse kaj več kot 25 par. Ono rabi eksistenčni minimum in to za celo leto. To pa lahko doseže le tedaj, ako bo stanovsko združeno na združni podlagi. Kaj zaleže pisana in podpisana kolektivna pogodba, se pa vidi po tem, kako se izpolnjuje. Edino tista pogodba bo držala, katero bo delavstvo s svojo stanovsko zavednostjo zapisalo v knjigo družabnega reda, in ki se bo glasila: Delavec mora biti enako vreden član človeške družbe, in sicer v družini, v stanu in državi. Ta knjiga vam pa leži odprta v »Zboru«. Zato pridite, podpišite, sodelujte!

Delavstvo! Vajeno si delati za druge. Delaj pol toliko zase in ne bo ti treba stavk, s katerimi si samo tepeno, pa če je končana z uspehom ali neuspehom. Čemu priznavati delodajalcu, da ti je le on upravičen rezati tvoj kruh. Delodajalec je le ta, kateri kaj naroči in ti s posredovanjem podjetnika izvršiš. Kaj ti je treba posredovalca, ko imamo toliko stavbenih tehnikov brezposelnih. Podajte si že vendar roke, ustvarjajte, delajte, gradite za vse in vsakega. V združni produkciji je rešitev naša in vseh izkoriščanih.

Pismo našega delavskega trpina . . .

Tovariši! Življenje je boj! Zato smo napovedali »zboraši« boj vsemu, kar ni našega, boj tistim, ki izkoriščajo naš narod. Naš neizprosni boj se bije na vse strani, kjer se je doslej zanemarljivo, da se ni naš narod dvignil do tiste svoje zavednosti, do katere bi se moral dvigniti v 17 letih naše svobode. Da ni naš narod prebujen, so bile vzrok razne politične stranke, ki so teptale vse, kar ni bilo njihovega in v nebo povzdigovale vse, kar se je porodilo pod njihovo »demokratsko« streho. Pri političnih strankah sta bila egoizem in materialnost vse, dočim so jim bile koristi za splošni narodni blagor postranskega pomena. To so pokazali zlasti razni politični »voditelji« strank, ki so, kakor hitro so izgubili svoje stolčke, pričeli takoj rovariti proti strankam in celo proti državi, ter tako dokazali, da jim je bilo v bistvu le koristništvo nad vse! — Drugi faktor, ki je oviral naš narodni razvoj, pa je bil marksizem, ki je zlasti v naših delavskih centrih ubijal dosledno vsak domovinski čut in izvajal naše delavstvo na kriva pota. Z mamljivimi gesli je stopil med naše delavstvo in mu obljubljal raj na zemlji. Marksisti so bili vedno pripravljeni pobijati in kritizirati svoje nasprotnike, ko pa so sami prišli na krmilo, so se pokazali prav takšne, kakor so bili oni, ki so vedno samo obljubljali, dali pa nikdar ničesar. Po hrbtih lačnega delavstva so marksistični voditelji zlezli do polnih korit in postali prav takšni koritarji, kakršni so bili kori-

tari ostalih »buržujskih« strank. Ali ni morbiti res? Marksisti so farbali delavstvo na vse mogoče načine, storili pa niso zanj prav nič. S svojo nes pametno gospodarsko politiko so spravili naše delavstvo tako daleč, da je izgubilo vse težko prislužene prihranke, ki jih je izročilo njihovim falitnim konzumom in zadrugam. Še danes jih marsikdo preklinja... Toda delavstvo se že prebujajo in spoznava, da z marksističnimi coprnijami ni nič! Zato že jame rdečim »cuckom« obračati hrbet, ter se oprijemati JLG »Zbora«. V tem ljudskem gibanju vidi naše zavedno delavstvo moč in rešitev. Delavstvo ve in sluti, da se bodo v »Zboru« v najkrajšem času združile vse široke plasti naroda, ter na tem granitnem temelju zgradile novo in srečno Jugoslavijo!

Mi delavci z žuljavimi rokami, vemo kaj je domovina, ker smo se zanjo borili in zanjo trpeli.

Zato to domovino ljubimo in ne bomo več dopustili, da bi jo gotovi ljudje še izkoriščevali, žalili in sramotili. Jugoslavija je naša in nikogar drugega. Mi vemo, da narod, ki se ne zaveda svoje svobode, je siromašen in ne ve, kaj ima. Zato pa hočemo tudi mi delavski trpini o njem in naši bodočnosti sami odločiti; zato smo vstopili v JLG »Zbor«.

Življenje je boj! V tej veri nas utrjuje borba za zmago pravičnosti, kruha in dela našega JLG »Zbora« in trpke življenjske izkušnje, ki jih občutimo dan za dnem na lastni koži. Toda naš boj je povsem upravičen, ker hočemo biti na svoji zemlji sami gospodarji in kladivarji svoje bodočnosti! Mi hočemo, da se tudi na naši zemlji uredni Gospodova molitev: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh...« Delavstvo Jugoslavije, zbudi se! V »Zbor«!

Lojze Smolej-Borovec.

Mladina kladivar bodočnosti . . .

Sedaj, ko se je pričel naš »Zbor« vidno in nevzdržljivo širiti, je nujno potrebno, da se temu pridružimo tudi mi — mladi! Posebno sedaj, v času preporoda Jugoslavije, bi se moralo paziti, da se dovede novo generacijo po pravi poti, brez ovinkov, k njenemu cilju. K vstajenju mlade in nove Jugoslavije. Današnja mladina ima zelo malo prilike, kjer bi se mogla vzgajati v narodnem in obenem socialnem duhu. Mladi Jugoslaviji je neobhodno potrebno, da si pridobi čim večji kader mladih, iskrenih Jugoslovancev, ki jim bo sveta stvar, boriti se za to, za kar so se pred nami navduše-

vali in borili drugi. Jugoslavija ne potrebuje hinavcev in denuncijantov, strankarskih koristolovcev, pa tudi ne mlačnežev. Toda kljub tisočerm spremembam, ki vznemirjajo naš čas, pa mora ravno zavedna jugoslovanska omladina stati neomajno na programu »Zbora«, zavedajoč se, da more le tako plodonosno širiti svojo idejo ter svoje prepričanje vcepiti k resnici in pravici stremečemu narodu, ki bo le v enotnem duhu zmožen velikih dejanj. Zavedajmo se, da že prihaja čas, ko bodo morali tudi drugi priznavati pravilnost naših idej in stremeljenj, in zelo bodo morali hiteti, da nas dohite na poti našega razvoja, po kateri mi že pogumno stopamo. Temu našemu ljudskemu veletoku se bo moral pridružiti vsak iskren Jugoslovane, kdor ne bo hotel stati ob strani, ne da bi prispeval svoj delež k mogočni zgradbi naše ponosne Jugoslavije, ki še ni popolnoma dograjena. Žarko bo pa treba tudi še razsvetliti dosedanje jame razbojnikov... Zapomnite si fantje, bodočnost je naša! Mi omladinci »Zbora« bomo dokazali, da imamo prav in da gremo dalje v skladu s časom, zgodovino in dejstvi. Vsak, ki hoče zaustaviti ta naš val, ki ga že čutimo vsi vstajati, je zanj bolj, da se raje pridruži nam, da ga tako ne stre naš mladi in sveži polet.

Pridite vsi, ki vas raduje prepoved naše majke — Jugoslavije in vstopite v naše mlade vrste polne idealizma, da popravimo končno to, kar smo zamudili! Fantje, na delo torej! Mladina Jugoslavije, zbudi se!

Vprašanja in odgovori.

Kako se deli »združena opozicija«?

Na združenje in opozicijo!

Kaj so to »diskretni izdatki«?

Diskreditirajoči prejemki!

Kako si ljudstvo tolmači kratko »d. d.«?

Daj dinarje!

Zakaj je dr. Bodi iz zdravstvenih ozirov pobegnil v inozemstvo?

Zato, ker nima zaupanja v naše domače zdravnike!

Kakšna razlika je med viržinko in strankarskim volilcem?

Nobena! Oba se vlečeta...

Kaj pomeni pri nas beseda »volilno navdušenje«?

Porcija volilnega golaža in alkohol!

Pošljite naročnino

I. zbor vsega članstva mesta Ljubljane,

bo v petek, dne 31. t. m. ob 20. uri v kletni dvorani hotela »Metropol« v Ljubljani. Pristop imajo izključno samo člani in po njih vpeljeni gostje. Udeležba za članstvo strogo obvezna!

Tovarišem predsednikom, oziroma poverjenikom vseh ljubljanskih organizacij se stavlja v dolžnost, da poskrbe za polnoštevilno udeležbo svojega članstva.

ORGANIZACIJA »ZBORA«

Informativni sestanek J. l. g. »Zbor« v Mariboru. V nedeljo, dne 5. jul. je imel tov. starešina Šturm pred precejšnjim številom poslušalcev, predvsem delavcev predavanje, v katerem je prikazal sedanjosti težki gospodarski in politični položaj. Dokazal je, da sta liberalno demokratski sistem političnih strank in kapitalistično gospodarjenje kriva za sedanje obupne razmere. Z navdušenjem so poslušalci spremljali njegove besede, s katerimi jim je objasneval pot — ideologijo »Zbora« — ki naj privede Jugoslavijo do reda, ljudstvo pa do blagostanja.

Po predavanju je bil razgovor o organizaciji »Zbora« v Mariboru in je bil izvoljen pripravljalni odbor brezkompromisnih borcev; kajti za zmago naše ideologije so potrebni borci in med nami ni mesta za ljudi, ki se borbe bojijo, ker jim ta ne gre v korist. Pripravljalni odbor je obljubil, da bo ustvaril tekom prihodnjih tednov organizacijo med našimi delavci, obrtniki, uradniki in drž. uslužbenci, ki bo vzor drugim organizacijam. Mariborčani so željni »Zborovske« ideologije; saj občutijo vsi, posebno naši delavci težke socialne krivice današnjega časa. Naprej tovariši za zmago »Zbora« ob severni mejli!

Ljubljana. Informativni sestanek Jug. ljudskega gibanja »Zbor« za št. Jakobski okraj je bil v soboto 11. t. m. od pol 21. uri v gostilni pri »Lozarju«. Ob določeni uri je bil salon polno zaseden naših tovarišev, ki so pazljivo poslušali posamezne govornike. Po kratkem pozdravu sklicatelja tov. Lobode je povzel besedo tov. dr. Kandare, ki je v lepo razpredenem govoru orisal ideologijo »Zbora«, tako tudi gospodarski in socialni položaj našega delovnega ljudstva in uradništva. Za svoja temeljita izvajanja in prepričevalno podajanje položaja in vzrokov današnje gospodarske krize je govornik bil toplo nagrajen z vsestranskim odobravanjem.

Tov. Šimnovec je na kratko podal gledanje »Zbora« na posamezna delavska vprašanja in ob koncu posebno poudarjal potrebno odgovornost tistih, ki zavzemajo visok položaj javne službe in ki delajo proti interesom naroda in v škodo države. Čim večji položaj in večje pravice kdo zavzema, potem naj ima tudi večjo odgovornost in večjo kazen. Dokler ne bo prožet cel jugoslovanski narod z ideologijo »Zbora«, toliko časa ne bo rešitve iz današnjega kaosa liberalne demokracije, toda »Zbor« je na po-

hodu in zmaga bo sigurno naša. Splošno odobravanje je bilo dokaz, da je imel prav, kajti to ne zahteva samo »Zbor«, temveč ves narod.

Tov. Zupančič je v preko enournem govoru popeljal navzoče skoraj v početek človeštva in preko vseh zgodovinskih dokazov končno prišel na današnje stanje, v katerem živimo. Nebroj dokazov je iznesel, da delamo za pravo pot, ki naj pelje k stanovsko združni ureditvi naše države, katero zastopa brezkompromisno tudi »Zbor«. Še nebroj drugih zanimivosti iz življenja je bilo slišati, ki so močno posegale v razvoj človeštva, zato tudi ni bil zastoj klic mnogih učenjakov in znanstvenikov: »Nazaj k naravi!« Za svojo krasno izvajanja je bil navdušen in iskreno pozdravljen.

Tov. Loboda se je vsem govornikom iskreno zahvalil in ob navdušenju vseh navzočih tovarišev zaključil lepo zborovanje.

Informativni sestanek »Zbora« v Celju je bil dne 12. t. m. predpoldne v restavraciji »Nabavljalne zadruge« samo za zaupnike iz Celja in Savinjske doline. Poročal je tov. Šturm. Navzoči tovariši so se po sestanku razšli v zavesti, da je tudi za te kraje končno prišel nov čas, čas borbe za zmago zborovske stanovsko združne ideje. Novo razdobje, ki pripada delovnim slojem — ljudstvu.

Ustanovni občni zbor krajevne organizacije Jug. ljudskega gibanja »Zbor« za Bežigradski okraj je bil v nedeljo dne 12. t. m. ob 10. uri dopoldne v gostilni Rebec, na Tyrševi cesti. Poleg že ustanovljenih organizacij v Ljubljani zopet nova postojanka »Zborac«. Počasi prihajajo tovariši, toda z zavestjo, vedro mislijo in z junaškim srcem vstopajo v določen prostor, kjer se ravnokar kuje bodočnost bežigradskega okraja. Prostor se polagoma polni in tudi tovariši iz ostalih okrajev prihajajo, da pozdravijo nove borce.

Po otvoritvenem in pozdravnem nagovoru tov. Profta je povzel besedo tov. dr. Kandare. Prisrčno je pozdravil nove tovariše imenom banovskega odbora J. l. g. »Zborac«, ter na to v poljubnem nagovoru raztolmačil idejo in napredek našega gibanja. Za njim so še govorili tov. Šimnovec, Loboda in tov. Outrata. Slednji je posebno naglašal, da prinaša pozdrave imenom mladine, ki po svoje doprinaša in dela za trenutek popolne zmage ideologije »Zbora« imenom tovariške krajevne organizacije iz Šiške je pozdravil ustanovni občni zbor tov. Marjek z željo za čim lepši razvoj in napredek novoustanovljene organizacije. Vsem govornikom se je toplo zahvalil tov. Proft, ki je nato odredil potrební odmor za sestavo liste odbora.

Po končanem odmoru se je predložila sledeča lista odbora v odobritev, ki je bila tudi soglasno izvoljena:

Predsednik: tov. Klofutar Lojze, višji davčni upravitelj v p., podpredsednik: Hebat Danilo, strojnik, I. tajnik: Proft Maksimiljan, trgovec, II. tajnik: Živic Karl, trg. sotrudnik, blagajnik: Remžgar Stane, priv. uradnik, odborniki: Glavan Ivan, pleskarski mojster, Pezdir Rado, trgovec, Šimic Milan, betoner, Makuc Vladimír, telegrafist.

Nadzorni odbor: Smerdu Josip, gostilničar, Zupan Ciril, žel. urad., in Lutman Joško, tiskar.

Novoizvoljeni predsednik tov. Klofutar se je vsem navzočim tovarišem prisrčno zahvalil za zaupanje; poudarjajoč: ne iskati koristi sebi, temveč pomagati svojemu bližnjemu, kar je v korist naroda in države; če bomo delali tako, bo izpolnjena tudi davno hrepeneča nje-gova želja. Nato sta bili predlagani pozdravni brzojavki na visoki naslov Nj. Veličanstvu Kralju Petru II. in vodji tov. Dimitriju Ljotiču, ki sta bili soglasno in navdušeno sprejeti.

Po zadnji točki dnevnega reda slučajnosti, je tov. predsednik zaključil lepo uspelo zborovanje.

USTANOVNI OBČNI ZBOR KRAJEVNE ORGANIZACIJE JUG. LJUDSKEGA GIBANJA »Z B O R« ZA ŠT. JAKOBSKI OKRAJ, bo v SOBOTO dne 18. t. m. ob pol 21. uri v gostilni pri »Lozarju« v Rožni ulici. Dnevni red običajen. Tovariši! Udeležite se ustanovnega občnega zbora polnoštevilno!